

## ПРАВознавство

### Ліцензійні договори на використання винаходу

*Володимир Богославець,  
ІІІ курс, юридичний факультет,  
Науковий керівник – Луць В.В.,  
академік, доктор юридичних наук,  
професор.*

Від часу проголошення переходу до ринкової економіки Україна поставила собі за мету докорінно оновити суспільство, перебудувати господарський механізм, а також істотно поліпшити добробут народу. У вирішенні цих завдань велике значення має використання потужного науково-технічного потенціалу держави, і зокрема, такого невичерпного джерела, як технічна творчість, і її вищого рівня – винахідництва.

Значення винахідництва для підвищення ефективності суспільного виробництва, розв'язання соціально-економічних проблем важко переоцінити. Одними з найбільш поширених правовідносин між власниками винаходів і особами й організаціями, що ними користуються, є ліцензійний договір на право використання винаходу.

За ліцензійним договором власник патенту (ліцензіар) передає право на використання винаходу (корисної моделі) іншій особі (ліцензіату), яка бере на себе зобов'язання вносити ліцензіару обумовлені договором платежі і здійснювати інші дії, передбачені договором про виключну або невиключну ліцензію [9].

Практика зарубіжних країн виробила три види ліцензійних договорів: повна ліцензія, виключна ліцензія, невиключна або проста ліцензія.

При повній ліцензії до ліцензіата переходять усі майнові права, що випливають із патенту, на строк дії договору.

За договором про виключну ліцензію ліцензіар передає право на використання винаходу ліцензіату в певному обсязі, на визначеній території і на обумовлений строк, залишаючи за собою право використовувати винахід в частині, що не передається ліцензіату.

Особливістю невиключної (простої) ліцензії є її зобов'язальний характер. За цією ліцензією ліцензіар залишає за собою право виробляти і реалізовувати продукцію, а також надавати невиключні ліцензії третім особам [2, с.561]. Ліцензіар має право видати будь-яку кількість простих ліцензій.

Сторонами у договорі – ліцензіаром і ліцензіатом – можуть виступати всі учасники цивільно-правового обігу, тобто фізичні і юридичні особи та держава, інтереси якої представляє патентне відомство України. Ліцензіар – це власник запатентованого або незапатентованого винаходу.

Ліцензіат – фізична або юридична особа, яка відповідно до ліцензійного договору отримала дозвіл (ліцензію) на використання винаходу.

Іноземні громадяни та особи без громадянства мають рівні з громадянами України права, передбачені Законом України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”. Отже, вони також можуть бути учасниками ліцензійних правовідносин.

Ліцензійний договір має відповідати докладним, однозначним формулюванням, що не допускають їх двозначного тлумачення, конкретній характеристиці предмета договору, прав і обов'язків, відповідальності тощо.

Ліцензійний договір має передбачати способи використання винаходу (конкретні права, що передаються за таким договором, строк дії і територію, на які передається право), розмір винагороди і (або) порядок визначення розміру винагороди за кожний спосіб використання винаходу, порядок і строки її виплати, а також інші умови, які сторони визнають за доцільне включити до договору.

У разі відсутності в ліцензійному договорі умови про спосіб використання винаходу договір вважається укладеним на такі способи використання винаходу, які можуть вважатися необхідними для досягнення наміру сторін, що був визначений при укладенні договору.

Якщо в ліцензійному договорі не зазначені строки, на які надається право, договір може бути розірваний ліцензіаром зі спливом п'яти років від дати його укладення, якщо користувач буде письмово повідомлений про це за шість місяців до розірвання договору.

Якщо в договорі не міститься умови про територію, на яку видається право, чинність його поширюється на територію України.

Предметом ліцензійного договору не можуть бути права на використання об'єкта інтелектуальної власності, які на момент укладення договору були невідомі.

Істотною умовою ліцензійного договору є плата за використання винаходу за ліцензією. Вона може бути двох видів: ціни ліцензії або ліцензійної винагороди. У договорі докладно визначаються строки і порядок платежів.

Ціна ліцензії залежить також і від виду платежів [5]. Види ліцензійних платежів, які застосовуються в практиці, можна поділити на основні групи: 1) періодичні відрахування; 2) одноразові платежі; 3) комбіновані платежі; 4) побічні платежі.

Ліцензійний договір має бути укладений у письмовій формі, якщо інше не передбачено погодженням сторін. Ліцензійні договори на право використання об'єктів промислової власності набувають чинності після їх реєстрації у патентному відомстві України.

1. Дахно И.И. Патентно-лицензионная работа. – Киев: Блиц-информ, 1996. – С.73, 74.

- 2. Любов'язальне право. Навчальний посібник / За редакцією Дзери О.В. – Київ: Юрінком Інтер, 2000.
- 3. Виталиев Г.В. “Авторский (лицензионный) договор. Компьютерное право в России.
- 4. Луць В.В. Контракты у підприємницькій діяльності. – Київ: Юрінком Інтер, 1999.
- 5. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України. – Київ: Юрінком Інтер, 1998. – С.177-181.
- 6. Цивільний кодекс України. Проект від 25 серпня 1996р. – Українське право. – 1996. – Число 2.
- 7. Цивільне право. Ч. I. Підручник для студентів юридичних вузів і факультетів. Науковий редактор Дзера О.В. – Київ: Вентурі, 1997.
- 8. Цивільне право України / За редакцією Дзери О.В.; Кузнецової Н.С. – Київ: Юрінком Інтер, 1999.
- 9. Закон України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі” від 15 12 1993р., №3687-12 (ВВР. – 1994. – N 7. – С. 32).

## МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ: ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ КОНСТРУКТИВНЕ ВИРІШЕННЯ

*Станіслав Бородовський,*  
У курс, юридичний факультет.  
Науковий керівник – *Луць В.В.,*  
академік, доктор юридичних наук,  
професор.

Наріжним каменем арбітражного розгляду є арбітражна угода, а тому великий інтерес в дослідженні інституту міжнародного комерційного арбітражу викликає питання її самостійності. Стаття 16 Закону України “Про міжнародний комерційний арбітраж” трактує арбітражне застереження, що є частиною договору, як угоду, що не залежить від інших умов договору. Звідси випливає те, що в разі визнання основної угоди недійсною арбітражна угода не втрачає юридичної сили. Проте на думку кандидата юридичних наук Людмили Винокурової, у випадку ухилення основної угоди неукладеною з причини підміни сторони арбітражна угода може розділити долю основного контракту. Тому виникає питання про те чи слід говорити про абсолютну незалежність арбітражного застереження від дійсності контракту. Розглянемо цей випадок: стаття 197 ЦК України зазначає, що уступка вимоги кредитором іншій особі допускається, якщо вона не суперечить закону чи договору або коли вимога не пов'язана з особою кредитора. Закон України “Про міжнародний комерційний арбітраж” в ч. 1 статті 16 зазначає, що винесення арбітражним судом рішення про недійсність договору не тягне за собою “ipso iure” недійсність арбітражної угоди. Тобто Закон стверджує,